

JOHN BOYNE

LES FÚRIES INVISIBLES
DEL COR

Empúries

narrativa

John Boyne

Les fúries
invisibles del cor

Traducció de Jordi Cussà i Anna Camps

Editorial Empúries
Barcelona

Títol original: *The Heart's Invisible Furies*

© John Boyne, 2017
Tots els drets reservats.

Amb la col·laboració del Departament de Cultura

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

Primera edició: juny del 2019

© de la traducció: Jordi Cussà, 2019

© d'aquesta edició: Edicions 62, s.a.
Editorial Empúries
Diagonal, 662-664. 08034 Barcelona
info@grup62.com
www.editorialempuries.cat

Fotocomposició: Realització Planeta

DIPÒSIT LEGAL: B. 10.417-2019

ISBN: 978-84-17016-94-4

El paper utilitzat per a la impressió d'aquest llibre té la qualificació de paper ecològic i procedeix de boscos gestionats de manera sostenible.

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47). Tots els drets reservats.

Índex

PRIMERA PART VERGONYA

1945: El cucut al niu	15
1952: La vulgaritat de la popularitat	73
1959: El segell del confessorari	141
1966: A la casa dels rèptils	227
1973: Mantenir el diable a ratlla	309

SEGONA PART EXILI

1980: Cap a l'annex	397
1987: Pacient 741	453

TERCERA PART PAU

1994: Pares i fills	535
2001: El dolor fantasma	617
2008: Surfista de plata	675

EPÍLEG

2015: Més enllà del port en alta mar	707
--------------------------------------	-----

LA BONA GENT DE GOLEEN

Molts anys abans que descobríssim que havia engendrat dues criatures amb dues dones diferents, una a Drimoleague i l'altra a Clonakilty, el reverend James Monroe es va plantar dalt l'altar de l'església de Nostra Senyora Estrella del Mar, a la parròquia de Goleen, West Cork, i va denunciar la meva mare per puta.

Tota la família seia junta al segon banc. L'avi, al costat del passadís, fent servir el mocador per polir la placa de bronze gravada a la memòria dels seus pares, clavada darrere el seient de fusta que tenia al davant. Duia el trajo dels diumenges, que l'àvia li havia planxat ahir nit; ella retorçava els dits torts al voltant de les boletes de jaspi del seu rosari i movia els llavis en silenci, fins que l'avi li va posar una mà sobre les seves i li va ordenar que guardés silenci. Els meus sis tiets, amb els cabells foscos lluents de brillantina amb perfum de roses, seien a continuació de l'àvia, en ordre ascendent d'edat i estupidesa. Cada un era dos o tres centímetres més baix que el següent i, des del darrere, es notava la desaparitat. Els nois feien tots els possibles per mantenir-se desperts, aquell matí; la nit de la vigília hi havia hagut un ball a Skull, havien tornat a casa força beguts, i només havien dormit unes quantes hores abans que els cridessin per anar a missa.

Al capdavant de la fila, sota una talla de fusta de la desena

estació del viacrucis, hi seia la mare, i l'estómac se li regirava de terror davant del que l'esperava. Gairebé no gosava mirar enlaire.

La missa va començar com sempre, segons em va dir ella, amb la presentació desganada dels ritus introductoris per part del capellà, i el càntic desafinat del kyrie per part de la congregació. El William Finney, un veí de la mare de Ballydevlin, va anar cap al púlpit amb tota la pompa per encarregar-se de les dues primeres lectures litúrgiques, escurant-se la gola a tocar del micròfon, i pronunciant després cada paraula amb tanta intensitat dramàtica que semblava un actor a l'escenari de l'Abbey Theatre. El reverend Monroe, suant notòriament sota el pes dels hàbits i la passió de l'enrabiada, va prosseguir amb l'Aclamació i l'Evangelí, i va convidar tothom a seure, i tres escolanets amb les galtes vermelles es van esmunyir cap al seu banc lateral, intercanviant mirades excitades. Potser havien llegit prèviament les notes del capellà a la sagristia, o l'havien sentit assajant el sermó mentre es posava la casulla. Potser simplement sabien de la crueltat de què era capaç aquell home, i s'alegraven que en aquella ocasió no la dirigís contra ells.

—Tota la meva família és de Goleen fins on arriben els registres —va començar, alçant la mirada cap a cent cinquanta caps drets i un, tot sol, d'acotat—. Una vegada vaig sentir el rumor terrible que el meu besavi havia tingut família a Bantry, però no he trobat mai cap prova que ho justifiqués —una rialla apreciativa de la congregació; una mica de sarcasme de província no feia mai mal a ningú—. La meva mare —va continuar—, una bona dona, se l'estimava molt, aquesta parròquia. Se'n va anar a la tomba sense haver-se allunyat mai més d'uns quants quilòmetres a la rodona de West Cork, i no se'n va penedir ni un moment. «Aquí hi viu bona gent», em solia dir. «Gent bona, honesta i catòlica». I, voleu que us digui una cosa? No he tingut mai motius per dubtar-ne. Fins avui.

Un murmuri va resseguir l'església.

—Fins avui —va repetir el reverend Monroe lentament, sacsejant el cap amb commiseració—. La Catherine Goggin ha vingut al servei aquest matí? —va mirar al voltant com si no tingués idea d'on podia ser, malgrat que feia setze anys que s'asseia al mateix banc.

En un instant, tots els homes, dones i criatures presents es van girar cap on era ella. Tothom, per ser precisos, a excepció de l'avi i els meus sis tiets, que miraven endavant molt decidits, i l'àvia, que va abaixar el cap en el precís moment en què l'aixecava la meva mare, com un balancí de vergonya.

—Ah, ets aquí, Catherine Goggin —va dir el capellà, mirant-la amb un somriure mentre li indicava que s'hi acostés—. Vine cap aquí ara com una bona noia.

La mare es va aixecar a poc a poc i va fer via cap a l'altar, lloc on només havia pujat una vegada en fer la primera comunió. Anys més tard em va explicar que no tenia la cara vermella, sinó pàl·lida. A l'església feia calor aquell dia, la xafogor pròpia de l'estiu i de l'alè excitat dels parroquians, i ella no se sentia segura sobre els peus, preocupada per si es desmaiava i la deixaven sobre el terra de marbre a florir-se i podrir-se, per donar exemple a altres noies de la seva edat. Va mirar el reverend Monroe nerviosa, coincidint un sol instant amb els seus ulls rancorosos, abans de girar el cap.

—Com si la mantega no es fongués —va apuntar el pare Monroe, observant el seu ramat amb mig somriure—. Quants anys tens, Catherine? —li va preguntar.

—Setze, pare.

—Digue-ho més fort. De manera que la bona gent que seu al fons de l'església et pugui sentir.

—Setze, pare.

—Setze. Ara aixeca el cap i mira els teus veïns. Mira la teva mare i el teu pare, que han viscut de manera cristiana i decent, i s'han mostrat dignes dels pares que els van precedir. Mira els teus germans, que com tots sabem són joves dignes i treballadors que no han descarrilat mai cap noia. Els veus, Catherine Goggin?

—Sí, pare.

—Si t'he de tornar a dir que parlis en veu alta, et clavaré una plantofada des d'aquest altar, i no m'ho retraurà ningú.

—Sí, pare.

—«Sí, pare». Aquesta serà l'única vegada que hauràs de pronunciar un «sí» dins una església, te n'adones, noieta? No gaudiràs mai del dia del casament, tu. Veig que se te'n van les mans cap a la panxa, prou grossa ja. Ocultes un secret, Catherine?

Dels bancs, es va alçar una exhalació aleshores. Això era precisament el que sospitava la congregació, és clar (què més podia ser?), però n'havien esperat la confirmació. Les mirades anaven i venien entre amics i enemics per igual, mentre mentalment ja preparaven les converses. «Els Goggin», dirien. «Ja era d'esperar, d'aquesta família. Ell gairebé és incapaç d'escriure el seu nom en un tros de paper i ella és una bona peça».

—No ho sé, pare —va respondre la meva mare.

—No ho saps. És clar que no ho saps. Vols dir que no ets una puteta amb el seny d'una conilla dins el seu cau? I amb una moral similar, podria afegir. Totes les jovenetes presents —va afegir-hi el capellà, elevant el to de veu mentre fitava els ciutadans de Goleen, que seien tots als bancs ben quiets mentre ell els assenyalava—, us heu de fixar atentament en la Catherine Goggin aquí present, per aprendre què els passa a les noies que es juguen la virtut com si res i la perden. I després es troben amb una criatura a la panxa i sense marit que se n'encarregui.

Un fragor va recórrer l'església. Una noia havia quedat prenyada l'any passat a Sherkin Island. Havia estat un escàndol deliciós. El mateix havia succeït a Skibbereen el Nadal passat no l'altre. Es guanyaria Goleen la mateixa màcula de vergonya? Si fos així, la notícia s'escamparia per tota la regió de West Cork abans de l'hora del te.

—I ara, Catherine —va prosseguir el pare Monroe, po-

sant una mà sobre l'espatlla de la noia i estrenyent-li l'os amb força entre els dits—. Davant de Déu i de la teva família, i davant de totes les bones persones d'aquesta parròquia, has de revelar el nom del marrec amb qui vas jaure. Has de revelar el seu nom per tal que se'l pugui impulsar a la confessió i a ésser perdonat als ulls del Senyor. I després hauràs de marxar d'aquest temple i d'aquesta parròquia per no macular mai més el nom de Goleen, m'has sentit?

La noia es va girar de cara al meu avi, la cara del qual semblava de granit bo i mirant l'estàtua de Jesús crucificat que penjava rere l'altar.

—El teu pobre pare no et pot ajudar ara —va remarcar el capellà, seguint-li la direcció de la mirada—. Segur que no en vol saber res més, de tu. Així m'ho va dir ell mateix anit, quan va venir al presbiteri a informar-me d'aquesta notícia vergonyosa. I que ningú d'entre els presents gosí culpar el Bosco Goggin de res de tot això, perquè aquest home ha criat els seus fills com cal, seguint els valors del catolicisme i, com se li podria demanar comptes per una sola poma podrida en un cabàs on totes les altres són sanes? Digue'm el nom del sagal ara mateix, Catherine Goggin, digue'm el seu nom per tal que et puguem desterrar i no haguem de contemplar més la teva cara embrutida. O potser no el saps, el nom? És això el que et passa? Han estat tants que no ho pots saber del cert?

Entre els bancs, es va oir un lleu murmuri de malestar. Fins i tot enmig d'aquell safareig de xafarderies, la congregació tenia la impressió que la cosa potser anava una mica massa enllà, ja que implicava tots els fills del veïnat en aquella indecència. El reverend Monroe, que havia pronunciat centenars de sermons en aquella església durant vint anys, i sabia llegir l'atmosfera d'una concurrència a la perfecció, va retrocedir lleugerament.

—No —va resoldre—. Estic convençut que encara et queda una veta de decència i que va ser un noi i prou. Però si no em dius el seu nom ara i aquí, Catherine Goggin, ja entendre per què.

—No el diré —va replicar la mare, negant amb el cap.

—Què has dit?

—No el diré —va repetir ella.

—Que no el diràs? L'hora de la tímidesa t'ha passat fa temps; no te n'adones, tu, d'això, oi que no? El nom, noieta, o et juro davant la creu que et foragitaré a fuetades de la casa de Déu coberta de vergonya.

Ella en aquell moment va alçar la mirada i va escutar l'església. Va ser com una pel·lícula, segons la mare em va explicar després: tothom contenia l'alè preguntant-se a qui podria assenyalar amb el dit de la culpa, i totes les mares resaven perquè no fos cap fill seu. O encara pitjor, el seu marit.

La noia va obrir els llavis, fent la impressió de trobar-se al caire d'oferir una resposta, però va canviar d'idea i va negar amb el cap.

—No ho diré —va repetir en veu baixa.

—Doncs que sigui com tu vols —va replicar el pare Monroe posant-se darrere d'ella per clavar-li una poderosa guitza amb la bota que la va enviar trontollant avall per les escales de l'altar, amb les mans estirades endavant per protegir-me, ja que fins i tot en aquell estadi tan prematur del meu desenvolupament ja estava disposada a protegir-me al preu que fos—. Ves-te'n d'aquí, bagassa, ves-te'n de Goleen i emporta't la teva infàmia a un altre lloc. Hi ha cases a Londres per a aquelles que són com tu, i llits en els quals et podràs tombar d'esquena i obrir-te de cames per a tots i satisfer els teus desitjos lascius.

La congregació va boquejar horroritzada de delit davant d'aquells mots i, als nois adolescents, aquelles idees els van excitar, i mentre ella s'aixecava de terra, el capellà va avançar altra volta i la va arrossegar per un braç a través de la nau de l'església, amb la bava caient-li pel llavi i la barbeta, la cara roja d'indignació, i mostrant l'excitació més i tot potser a aquells que sabien on buscar-la. La meva àvia va mirar al voltant, però l'avi la va pessigar al braç i ella es va tornar a

girar endavant. El tiet Eddie, el més jove dels sis i el més pròxim en edat a la meva mare, es va aixecar i va cridar:

—Au, va, home, ja n’hi ha prou.

En oir aquelles paraules, el meu avi també es va aixecar i, amb un sol cop de puny a la mandíbula, el va deixar inconscient. La mare ja no en va veure res més, perquè el pare Monroe l’havia arrossegat fins al cementiri que hi havia al darrere i li havia ordenat que marxés abans d’una hora, i que a partir d’aquell dia el nom de Catherine Goggin ja no se sentiria ni pronunciaria mai més a la parròquia de Goleen.

Es va quedar uns minuts estirada a terra, conscient que la missa encara s’allargaria mitja hora ben bona, abans d’aixecar-se a poc a poc i agafar el camí de casa, on ella creia que es trobaria una bossa amb l’equipatge esperant-la a la porta del davant.

—Kitty.

Una veu la va fer girar i es va sorprendre en veure el meu pare, que s’hi acostava amb pas nerviós. L’havia clissat al banc del darrere, per descomptat, mentre el capellà l’arrossegava cap a la portalada, i se li havia de reconèixer que feia cara d’averkonyit.

—Encara no has fet prou mal? —li va demanar ella, posant-se una mà a la boca i apartant-la tot seguit per examinar la sang que se li havia ficat sota les ungles sense manicura.

—Jo no volia això de cap manera —li va confessar—. Lamento la teva desgràcia, de cor t’ho dic.

—La meva desgràcia? —li va demanar ella—. En un món diferent, això seria la nostra desgràcia.

—Au, va, Kitty —va mormolar ell, utilitzant el diminutiu amb què s’hi dirigia des que era una nena—. No siguis així. Aquí tens un parell de lliures —va afegir, donant-li dues lliures verdes irlandeses—. Això hauria d’ajudar-te a tornar a començar en un altre lloc.

La noia es va mirar els bitllets un moment, abans d’aixecar-los enlaire i estripar-los lentament pel mig.

—Bah, Kitty, no cal que...

—Digui el que digui l'home d'aquí dins, jo no soc cap puta —va remarcar ella, mentre emmatxucava els trossos en una bola i l'hi tirava—. Queda't els teus diners. Amb una punta de cinta adhesiva els pots enganxar i, quan sigui el seu aniversari, gastar-te'ls comprant un vestit ben maco per a la tieta Jean.

—Jesús, Kitty, vols fer el favor de parlar baix, per l'amor de Déu?

—No ho sentiràs pas mai més —li va assegurar ella, girant-se d'esquena i encaminant-se cap a casa, i tot seguit cap a l'autobús que, a última hora de la tarda, anava a Dublín—. Que tinguis bona sort.

I d'aquesta manera va marxar definitivament de Goleen, el lloc on havia nascut, al qual no tornaria fins després de més de seixanta anys, quan, juntament amb mi, aniríem a aquell cementiri a buscar entre les làpides les restes de la família que l'havia desterrat d'aquella manera.

UN TIQUET NOMÉS D'ANADA

Comptava amb els seus estalvis, per descomptat: unes quantes lliures que havia resguardat dins un mitjó a la seva calaixera al llarg dels darrers anys. Una tieta anciana, que s'havia mort tres anys abans de la desgràcia de la mare, li donava uns penics de tant en tant, quan li encomanava algun encàrrec, i els penics amb el temps s'havien acumulat. I encara li quedava alguna cosa dels diners de la comunió i una mica més de la confirmació. No havia estat mai persona de gastar gaire. No necessitava gran cosa, i les coses que potser li haurien agradat, d'entrada ni tan sols sabia que existien.

Com era previsible, quan va arribar a casa l'esperava la bossa amb l'equipatge, molt ben empaquetada i recolzada al costat de la porta del carrer, amb l'abric i el barret tirats al damunt. Els va rebutjar, deixant-los sobre el braç del sofà,

perquè eren herències de família i perquè va suposar que la roba de diumenge que tenia a l'esquena li resultaria més útil a Dublín. Llavors va obrir el calaix i va comprovar que el mitjó moneder era allà, guardant el secret amb el mateix zel que ella havia guardat l'altre, fins que ahir al vespre la seva mare havia entrat a l'habitació sense trucar, i l'havia atrapat dreta davant del mirall amb la brusa descordada, acariciant-se amb una mà la panxa convexa amb una mescla de por i fascinació.

El gos, ja vell, va alçar la mirada des del seu racó, davant de la llar, i li va oferir un badall perllongat, però no s'hi va acostar guimbant i bellugant la cua com solia fer, buscant una carícia o un compliment.

La mare se'n va anar al dormitori i va donar una última mirada al voltant, per si es volia endur alguna altra cosa. Hi havia uns quants llibres, és clar, però ja els havia llegit tots, i al destí final del seu viatge també en trobaria, de llibres. A la tauleta de nit, hi havia una figureta de porcellana de santa Bernadette i sense cap motiu assenyat que li vingués al cap, més enllà d'irritar els seus pares, la va girar de cara a la paret. També hi havia una capsa de música, originalment de la seva mare, on guardava les seves cosetes de valor i els seus tresors, i va començar a triar-ho mentre la ballarina girava i el mecanisme reproduïa una melodia de *La Esmeralda* de Pagni, abans de decidir que aquells objectes pertanyien a una vida distinta i tancar decididament la capsa, dins la qual la ballarina va fer una reverència, inclinant-se des de la cintura, abans de desaparèixer completament.

Doncs fantàstic, va pensar la Catherine mentre sortia de casa per última vegada i empenia el camí per la carretera cap a l'oficina de correus, on es va asseure sobre l'herba seca fins que va arribar un autobús; va ocupar un seient del darrere, vora una finestra oberta, i es va esforçar a respirar amb regularitat per evitar marejar-se durant el trajecte a través del terreny pedregós fins a Ballydehob i el passeig Marítim de Leap,

i seguidament cap a Bandon i Innishannon, abans de desviar-se en direcció nord cap a la ciutat de Cork pròpiament dita, un lloc que ella no havia visitat mai però que, segons li havia explicat el seu pare, era ple de jugadors, protestants i borratxos.

Per dos penics, es va beure un bol de sopa de tomàquet i una tassa de te en un cafè de Lavitt's Quay, i després va caminar al llarg de la riba del riu Lee fins a Parnell Place, on va comprar un tiquet fins a Dublín.

—El vol d'anada i tornada? —li va preguntar el conductor, mentre remenava la cartera lligada a la cintura buscant canvi—. Estalviarà diners, si igualment ha de tornar.

—No tornaré pas —va replicar, agafant el tiquet dels dits del conductor i guardant-lo curiosament dins el moneder, ja que tenia el pressentiment que podia ser un objecte que valdria la pena guardar, un recordatori de paper amb la data en què havia començat la seva nova vida segellada amb traces gruixudes de tinta negra.

A PROP DE BALLINCOLLIG

Una persona amb menys fortalesa de caràcter potser s'hauria sentit atemorida o irritada quan l'autobús s'allunyava de les andanes i empenia el trajecte en direcció nord, però no la mare, fermament convençuda que els setze anys que havia passat a Goleen (en què l'havien maltractat de paraula, l'havien ignorat o tractat com si fos menys important que cap dels seus sis germans) l'havien empès cap a aquest moment d'independència. Jove com era, i per difícil que li resultés, ja havia fet les paus amb el seu estat, el qual, segons em va explicar més endavant, havia descobert tot d'una a la botiga de queviures de Davy Talbot al carrer Major, dreta al costat d'una pila de deu caixes de taronges, en sentir que un dels meus peus sense forma li clavava una coça diminuta a la bufeta; ben just un espasme incòmode que es podia deure a

moltes causes, però que ella ja sabia que amb el temps seria jo. No es va ni plantejar cap solució d'estranguis, malgrat que entre les noies del poble corria la xafarderia que a Tralee hi havia una viuda que feia coses terribles amb sals Epsom, unes bosses de goma al buit i uns fòrceps. Deien que, per sis xílings, podies entrar i sortir de casa seva en un parell d'hores un quilo i mig o dos més lleugera. No, ella sabia amb tota precisió què faria quan nasqués jo. Només s'havia de limitar a esperar que arribés per posar el seu Gran Pla en marxa.

L'autobús de Dublín anava força ple. A la primera parada, hi va pujar un xicot que carretejava una maleta vella marronosa i va ullar els pocs seients lliures que quedaven. Mentre s'aturava un moment al costat de la mare, ella podia percebre la mirada tòrrida del noi, però no va gosar girar-se, no fos cas que fos algú que conegués la seva família i ja hagués sentit explicar la notícia de la seva vergonya, perquè li bastaria veure-la de cara per etzibar-li un comentari mordaç. Ningú va dir res, malgrat tot, i després d'un moment, el noi va continuar endavant. No va ser fins que l'autobús havia recorregut set o vuit quilòmetres més que el noi va tornar cap on ella seia i va assenyalar el seient buit del costat.

—Et fa res? —li va demanar.

—No tens cap seient allà al darrere? —va replicar ella, ullant en la direcció esmentada.

—El paio del costat menja sandvitxos d'ou i l'olor em mareja de mala manera.

La Catherine va arronsar les espatlles i va apartar l'abric perquè es pogués asseure, fixant-s'hi amb una llambregada mentre ho feia. Duia un trajo de *tweed* amb la corbata afluixada al voltant del coll, i una gorra que el xicot es va treure i va guardar a les mans. Un parell d'anys més gran que ella, divuit o dinou potser, i malgrat que la mare era el que en aquella època en deien una «preciositat», l'efecte combinat de l'embaràs i els esdeveniments dramàtics d'aquell matí li havien fet passar les ganes de flirtejar. Alguns nois del poble havien intentat iniciar relacions romàntiques amb ella, és

clar, però la Catherine no hi havia tingut mai cap interès, i així s'havia guanyat una reputació de virtuosa que ara s'havia esmicolat. Hi havia unes quantes noies de les quals es comentava que, per mica que les encoratgessin, estaven disposades a fer alguna cosa o ensenyar alguna cosa o besar alguna cosa, però la Catherine Hoggins no. Quedarien ben parats aquells nois en assabentar-se de la seva desgràcia, i alguns fins i tot es penedirien de no haver intentat mai seduir-la amb una mica més d'insistència. I ara aprofitarien la seva absència per dir que sempre havia estat una puteta, cosa que amoinava la mare de mala manera, perquè ella i la persona que ells s'empescarien en les seves imaginacions sòrdides no tindrien gaire res més en comú que el nom.

—Fa un bon dia, en tot cas —va dir el noi al seu costat.

—Què has dit? —li va preguntar ella, girant-se per mirar-lo.

—He dit que fa bon dia —va repetir—. No està pas malament, per a aquesta època de l'any.

—Suposo que no.

—Ahir plovia i aquest matí el cel amenaçava xàfec. Però, fixa't, no ha plogut gens. Fa un temps magnífic.

—T'interessa el temps, eh? —li va demanar, adonant-se que el to era sarcàstic però sense donar-hi importància.

—Vaig créixer en una masia —va aclarir ell—. Em surt de manera natural.

—Jo també vaig créixer en una masia —va replicar la Catherine—. El pare s'ha passat mitja vida observant el cel o ensumant l'aire del capvespre per endevinar quin temps faria l'endemà. Diuen que a Dublín sempre plou. Tu t'ho creus?

—Aviat ho descobrirem, em sembla. Vas fins al final, tu, eh?

—Perdona'm?

Ell es va posar vermell des de l'arrel del coll fins a la punta de les orelles, i la velocitat de la transformació va fascinar la noia.

—Fins a Dublín —va precisar ell ràpidament—. Vas fins a l'última parada, a Dublín, o baixaràs en una parada anterior?

—Vols el seient vora la finestra? —li va preguntar ella—. És això el que vols? Perquè te'l puc cedir, eh? No m'interessa especialment.

—No, no, de cap manera —va respondre ell—. Ja estic bé on soc. A menys que tu també et posis a menjar sandvitxos de formatge, vaja.

—No tinc pas res per menjar —va admetre ella—. Ja m'agradaria.

—Jo porto mig pernil cuit a la maleta —va apuntar el noi—. Te'n puc tallar una llesca, si t'ha d'ajudar.

—No podria pas menjar viatjant en autobús. Em marejaria.

—Et puc demanar com et dius? —va reprendre el noi, i la meva mare va vacil·lar.

—Ho vols saber per algun motiu en particular?

—Per dirigir-me a tu pel nom —va aclarir ell.

La Catherine es va fixar en la cara del xicot i es va adonar que era molt guapo. Tenia cara de noia, em va dir a mi anys més tard. Una pell suau que no havia tastat mai l'estrebada d'una navalla. Pestanyes llargues. Uns cabells rossos que li queien sobre el front i els ulls, per més que s'esforcés a dominar-los. No havia copsat res en la manera com el noi es comportava que li fes pensar que podia representar una amenaça per a ella, així que es va estovar i finalment va abaixar la guàrdia.

—Em dic Catherine —va contestar—. Catherine Goggin.

—Encanta't de coneixe't —va replicar ell—. Jo, Seán MacIntyre.

—Ets de ciutat, Seán?

—No, soc de prop de Ballincollig. Ho coneixes?

—N'he sentit a parlar però no hi he estat mai. La veritat és que no he estat mai enlloc.

—Bé, ara sí que vas a algun lloc —va dir ell—. A la gran fumarada.

—Ah, sí —va admetre la Catherine, girant-se a mirar per la finestra cap als camps que s'esmunyien enrere, i els nens

que treballaven als pellers, els quals saltaven esverats i els saludaven amb les mans, en veure l'autobús venint per la carretera.

—Vas amunt i avall molt sovint? —va preguntar-li el Seán al cap d'un moment.

—Que si faig què? —va replicar ella, arrufant les celles.

—A Dublín —va precisar, posant-se una mà a la cara i preguntant-se potser per què tot el que deia semblava agafar un sentit equivocat—. Que si vas i vens amunt i avall gaire sovint? Potser tens família aquí dalt?

—No conec ni una ànima a fora de West Cork —va replicar ella—. Dublín serà un misteri per a mi. I tu?

—No hi he estat mai, però un amic hi va anar fa un mes i va trobar feina ben de pressa a la fàbrica de cervesa Guinness, i m'ha dit que, si en vull una, també n'hi ha per a mi.

—No es passen tot el dia bevent-se els beneficis, els que hi treballen? —va preguntar-li la Catherine.

—Ui, no, segur que hi ha normes sobre la qüestió. Capatassos i etcètera, etcètera. Individus que van fent la ronda i s'asseguren que ningú xarrupi cervesa negra. El meu amic, de totes maneres, m'ha dit que l'olor de la fàbrica et pot tornar mig boig. El llúpol, l'ordi i el llevat i no sé pas què més. Diu que se sent la bravada a tots els carrers del voltant, i que la gent que viu a prop fa cara d'idiota tot el dia.

—Probablement van tots borratxos —va apuntar la mare—. I sense gastar-se ni un penic.

—El meu amic diu que tots els treballadors nous triguen uns quants dies a acostumar-se a l'olor de la fàbrica, i que fins llavors el més normal és que vagin ben marejats.

—Al meu pare li agrada la Guinness —va reconèixer la mare, recordant el regust amarg de les ampolles amb etiqueta groga que el meu avi portava a casa de tant en tant, i que ella havia tastat una vegada quan l'home es girava d'esquena—. Baixa al pub els dimecres i els divendres, puntual com un relлотge. Els dimecres es posa un límit de tres pintes, igual com els seus companys, i arriba a casa a una hora respectable,

però els divendres a la nit es torra. Sovint torna a casa a les dues de la matinada i fa llevar la mare del llit perquè li prepari un plat de salsitxes i un tall de bull negre, i si ella li diu que no, li aixeca la mà.

—Doncs amb el meu pare totes les nits de la setmana eren com la del divendres per al teu —es va lamentar el Seán.

—És per això que vols marxar, tu?

El noi va arronsar el coll.

—En part —va respondre després d'una pausa allargassada—. A casa hi havia una mica de mala maror, si he de dir la veritat. Valia més que me n'anés.

—Per què hi havia mala maror, a casa teva? —li va preguntar ella intriguada.

—Saps què penso? Més em val deixar-ho tot enrere, si a tu no et fa res.

—És clar —va acceptar ella—. No n'he de fer res, en qualsevol cas.

—No volia pas dir això.

—Ja ho sé. No t'hi amoïnis.

Va obrir els llavis per dir alguna cosa més, però els va distreure un nen que corria amunt i avall pel passadís de l'autobús. Duia el plomall d'un pellroja i feia els sorolls corresponents, uns udols esgarrifosos que haurien provocat mal de cap a un sord i tot. El conductor va proferir un rugit poderós i va dir que si algú no controlava aquella criatura giraria cua i portaria tothom de tornada a la ciutat de Cork, i que ningú recuperaria el preu del bitllet.

—I tu què, Catherine? —li va demanar el Seán quan es va restablir la pau—. Què et porta a la capital?

—Si t'ho dic —va respondre la mare, que d'alguna manera ja tenia la sensació que podia confiar en aquell desconegut—, m'has de prometre que no em faràs cap observació cruel. He aguantat moltes paraules desagradables avui i, a dir veritat, no tinc forces per resistir-ne cap més.

—Jo procuro no dir mai coses desagradables —va replicar el Seán.

—Espero una criatura —va confessar la mare, mirant-lo de fit a fit i sense ombra de vergonya—. Espero una criatura i no tinc cap marit per ajudar-me a criar-la. I això ha desencadenat una guerra, no cal ni dir-ho. La mama i el papa m’han fumut fora de casa, i el capellà ha dit que havia de marxar de Goleen i no tornar mai més a embrutar el poble.

El Seán va assentir, però aquest cop, malgrat la indecència del tema, no es va posar vermell.

—Aquestes coses passen sovint, suposo —va apuntar—. Ningú és perfecte.

—El meu fill sí —va protestar la mare, assenyalant-se la panxa—. De moment, almenys.

El Seán va somriure i va mirar endavant, i llavors es van passar una bona estona sense dir res, i potser tots dos es van endormiscar o bé un dels dos va tancar els ulls per fer-ho veure, de manera que cadascun pogués pensar pel seu compte en silenci. Fos com fos, va transcórrer més d’una hora abans que, desperta altra volta, la mare es girés cap a aquell company de viatge i li toqués lleument l’avantbraç.

—En saps res, de Dublín, tu? —li va preguntar.

Potser finalment se li havia acudit que no tenia ni idea de què faria ni d’on aniria quan arribessin.

—Sé que hi ha la seu del parlament, el Dáil Éireann, i que el riu Liffey travessa la ciutat pel centre, i que els grans magatzems Clerys són en un carrer ample i llarg batejat en honor a Daniel O’Connell.

—Segur que n’hi ha un a tots els comtats irlandesos.

—Ben cert. Igual com hi ha el carrer de les botigues. I també un carrer Major.

—I un carrer del Pont.

—I un altre de l’Església.

—Déu ens protegeixi dels carrers de l’Església —va exclamar la mare amb una rialla que també va fer riure el Seán: un parell de jovencells burlant-se per sota el nas de la seva pròpia irreverència—. Aniré a l’infern pel que acabo de dir —va afegir la mare quan van cessar les rialles.